

ASTRID VAN JAARVELD

750 JAAR TERUG IN DE TIJD

Oudewater kreeg stadsrechten en in de streek van IJsselstein werd Bertha van Heukelom geboren. Een vrouw die zich inzette voor IJsselstein, door zich geraffineerd en met man en macht te verzetten tegen de inname van Slot IJsselstein, de woning van haarzelf en haar echtgenoot Gijsbrecht van IJsselstein, hun 5 zoons en 2 dochters.

Slot IJsselstein was destijds een spil in de strijd tussen de bisschoppen van Utrecht en de graven van Holland. Het gebied rond IJsselstein was in de dertiende eeuw onderwerp van een voortdurende machtsstrijd. Gijsbrecht werd in 1296 na de moord op graaf Floris V door diens opvolger (graaf Jan I) gesommeerd om hun kasteel te verlaten, zodat de Utrechters beter bestreden konden worden. Gijsbrecht weigerde en werd in Culemborg gevangengezet. Zo ging dat.

De verdediging van het kasteel kwam nu op de schouders van Bertha, of Bertrada van IJsselstein, die er achterbleef. In 1305 werd hierover geschreven: "Joncfrou Beerte was so stout, dat sijt om geenrehande gout haar huus op wilde geven, noch doer vriende noch doer neven" (vrij vertaald: Jonkvrouwe Bertha was zo stoutmoedig dat ze voor geen goud haar huis op wilde geven, niet voor vrienden, niet voor onbekenden). Het verhaal gaat dat zij het ontvoerde zoontje van de gevangennemer van haar man onder haar hoede had, die zij natuurlijk had willen teruggeven in ruil voor Gijsbrecht. Dat gebeurde niet.

Ze verzon tijdens een maanden durende belegering een list, waarbij zij onderhandelde over een percentage over te geven mannen die zich binnen het slot bevonden. Hierbij telde ze, heel geraffineerd, ook de oude, zieke en eerder overleden mannen mee. Het mislukte helaas. Bij opening van de kasteelpoorten werd de helft van de mannen gedood, de andere helft gevangengenomen. Het kasteel werd ingenomen door graaf Jan I. Gijsbrecht kwam gelukkig wel vrij, maar het kasteel was men kwijt. Door de speling van het lot kwam het kasteel na een aantal jaren weer in handen van de familie van IJsselstein, omdat de dochter van de neef van graaf Jan I, aan wie het kasteel werd toegewezen, trouwde met Bertha's oudste zoon Arnoud.

Hoe hield Bertha de belegering vol, onder die immer aanwezige stress? Bertha had een vriendin: Aaltje. Aaltje was ongehuwd en moest op de één of andere manier in haar levensonderhoud voorzien. Aaltje kon goed luisteren. Zij stond mensen bij met raad en daad. Aaltje zou je in onze tijd een ondernemende psycholoog of coach kunnen noemen. Bertha sprak meerdere malen met Aaltje over de situatie en stelde haar verschillende vragen. Vaak waren het vragen die Bertha niet eens hardop durfde te stellen. Aaltje luisterde. Ze hielp op een bijzondere manier de mensen met hun eigen vragen, op een persoonlijke, serene manier. Aaltje gebruikte een relikwie. Een medaillon dat drie maal aangeraakt diende te worden door de vragensteller, waarna deze zijn aandacht volledig op de vraag moest richten. Met Aaltje in de buurt kwamen de antwoorden bovendien. De verhalen gaan dat, tijdens het 750 jarige stadsfeest van Oudewater, Aaltje zich weer laat zien. Voor persoonlijke vragen, die in de chaos van ons leven in 2014 niet altijd de ruimte krijgen om beantwoord te worden, op deze middeleeuwse manier. Let u daarom goed op het uithangbord in Oudewater met de tekst: "Aaltje Laet je de Naekte Waarheid zien" en twijfel niet om Aaltje uw vraag voor te leggen.

Psychologische dienstverlening voor de zakelijke markt

Astrid van Jaarsveld

PHHaastrecht/InTouw

T 0348-558000

info@intouw.nl

www.intouw.nl